

БОЙКО Г. О.

асистент, кафедра початкової та дошкільної освіти,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
м. Львів, Україна

СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: АНАЛІЗ БАЗОВИХ ПОНЯТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглянуто базові поняття дослідження: мобільність, соціальна мобільність, інтелектуальна мобільність, академічна (європейська мобільність), соціокультурна мобільність, професійна мобільність, соціально-професійна мобільність. Подано характеристику різновидів мобільності. Автором зазначено умови формування особистості студента, а також виокремлено головні чинники соціокультурного простору. Охарактеризовано такі явища, як: мобільна поведінка, соціалізація, професійна компетентність, професійна зрілість. Автором класифіковано базові поняття у дві підгрупи і подано їх визначення. Названо чинники соціальної мобільності та підходи щодо її вивчення. У статті виявлено проблеми мобільності (адаптація та психологічна адаптація); названо і проаналізовано види соціалізації та рівні реалізації соціальної адаптації, а також розглянуто взаємозв'язок професійної компетентності з професійною зрілістю.

Ключові слова: мобільність (соціальна, інтелектуальна, академічна (європейська), соціокультурна, професійна, соціально-професійна), фактори соціальної мобільності, соціалізація, професійна компетентність, адаптація.

The article considers the basic concepts of research: mobility, social mobility, intellectual mobility, academic mobility (European mobility), socio-cultural mobility, professional mobility, social and professional mobility. A description of the varieties of mobility is given. The author describes the conditions for the formation of the student's personality, as well as the main factors of the socio-cultural space. Such phenomena as mobile behavior, socialization, professional competence, and professional maturity were featured. The author categorizes the basic concepts into two subgroups and defines them. The factors of social mobility and approaches to its study are listed. The

article identifies mobility problems (adaptation and psychological adaptation); the types of socialization and levels of implementation of social adaptation were listed and analyzed, as well as the relationship of professional competence with professional maturity is considered.

Key words: *mobility (social, intellectual, academic (European), sociocultural, professional, social-professional), factors of social mobility, socialization, professional competence, adaptation.*

В статтю розглянуті базові поняття дослідження: мобільність, соціальна мобільність, інтелектуальна мобільність, академічна (європейська мобільність), соціокультурна мобільність, професійна мобільність, соціально-професійна мобільність. Дана характеристика різноманітностей мобільності. Автором вказані умови формування особистості студента, а також виділені головні фактори соціокультурного простору. Охарактеризовані такі явища, як: мобільне поведіння, соціалізація, професійна компетентність, професійна зрілість. Автором класифіковані базові поняття в дві підгрупи і представлені їх визначення. Названі фактори соціальної мобільності і підходи до її вивчення. В статтю виявлені проблеми мобільності (адаптація і психологічна адаптація); названі і проаналізовані види соціалізації і рівні реалізації соціальної адаптації, а також розглянута взаємозв'язок професійної компетентності з професійною зрілістю.

Ключевые слова: *мобільність (соціальна, інтелектуальна, академічна (європейська), соціокультурна, професійна, соціально-професійна, фактори соціальної мобільності, соціалізація, професійна компетентність, адаптація.*

Постановка проблеми. Дослідження соціальної мобільності справедливо називають яскравим прикладом прогресу соціологічної науки. Наукова історія вимірювання індивідуальних траєкторій досягнення певних статусів та структурних змін у розподілі професійних, освітніх чи економічних позицій відображає істотні зміни як у методології отриманих даних, так і способах їх моделювання та концептуалізації.

На сучасному етапі євроінтеграційних освітніх процесів саме мобільності належить значне місце. У контексті реформування та перебудови освітнього

процесу визначення «мобільний» характеризує дві складові педагогічного процесу — засоби навчання і форми реалізації навчальної діяльності [15, с.117].

Виклад основного матеріалу. Дослідженням різновидів мобільності займалося багато як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед них О. Балакірева, В. Володавчик, В. Гринюк, Л. Зновенко, Ю. Калиновський, Ю. Пачковський, Л. Пілецька, Н. Фокін, І. Шпекторенко, Р. Бендікс, С. Ліпсет, П. Сорокін.

З метою ефективного проведення нашого дослідження проаналізуємо деякі базові поняття, до яких ми відносимо наступні:

- мобільність;
- соціальна мобільність;
- інтелектуальна мобільність;
- академічна мобільність;
- соціокультурна мобільність;
- соціально-професійна мобільність;
- соціалізація;
- професійна компетентність;
- професійна мобільність.

Усі базові поняття ми класифікували у дві підгрупи. До I підгрупи ми віднесли ті, які характеризують загальне поняття соціальної мобільності. Це:

- мобільність;
- соціальна мобільність;
- інтелектуальна мобільність;
- академічна мобільність;
- соціокультурна мобільність;
- соціалізація.

До II підгрупи ми віднесли поняття, які пропонують більш ґрунтовне тлумачення поняття професійної мобільності фахівця, зокрема:

- соціально-професійна мобільність;
- професійна компетентність;
- професійна мобільність.

Отож, проаналізуємо базові поняття нашого дослідження.

Загальне поняття «мобільність» розглядають, як:

- випробування міцності й піддатливості тенденцій середовища інтенціями індивідів [12, с.176];
- вимір руху всього живого [16, с.2].

В. Володавчик зазначає, що мобільність — це одна із сутнісних характеристик людини, яка виявляється в процесі праці, тобто в професійній діяльності [5, с.89].

У контексті дослідження різновидів мобільності заслуговує на увагу дослідження І. Шпекторенко. Науковець пропонує таку характеристику різновидів мобільності:

- соціальна мобільність розглядається як якість, процес; результат процесу, критерій оцінювання будь-якого переходу індивіда або соціального об'єкта (цінності), тобто всього того, що створено або модифіковано людською діяльністю, з однієї соціальної позиції в іншу;
- культурна мобільність – якість, процес, результат процесу, критерій оцінювання будь-якого переходу індивіда або соціального об'єкта (цінності), тобто всього того, що створено або модифіковано людською діяльністю, з одного культурного середовища в інше; а також, це – складний та багатомірний процес інтелектуального та культурного взаємозбагачення, обміну нормами, цінностями культури, зразками поведінки, культурним ресурсом, у тому числі й у межах професійної діяльності;
- професійна мобільність визначається приналежністю індивіда до професійної (соціально-професійної) групи і володіння певними повноваженнями, посадовою компетенцією залежно від внутрішньої ієрархії організаційної структури та руху в ній;
- академічна мобільність – це якість, процес, результат організованого процесу, критерій оцінювання будь-якого переходу індивіда або соціального об'єкта з одного академічного середовища в інше, спосіб формування власного навчального простору, власної освітньої траєкторії.

Таким чином, у рамках освітніх стандартів та навчальних компетенцій обирати предмети, дисципліни, модулі, курси, навчальні заклади згідно з власними нахилами, спроможностями, намірами, цінностями та орієнтаціями [16].

Академічну мобільність, як різновид мобільності, також розглядають як:

- можливість для студента «переміщуватися» з одного вищого навчального закладу до іншого з метою обміну досвідом, отримання додаткових можливостей поглиблення своїх знань, умінь, накопичення кредитів, отримання доступу до визнаних освітніх та наукових центрів [14];
- невід'ємну форму існування інтелектуального потенціалу, яка відображає реалізацію внутрішньої потреби цього потенціалу в русі, у просторі соціальних, економічних, культурних, політичних, управлінських та інших взаємовідносин і взаємозв'язків. У реальності має місце складний та багатомірний процес інтелектуального, компетентнісного та діяльнісного взаємозбагачення людей, обміну науковим і культурним потенціалом, ресурсами, технологіями навчання та про-

фесійної діяльності [2];

- виключно важливий для особистого і професійного розвитку процес, оскільки кожен з них стикається з необхідністю вирішення життєвих ситуацій і одночасного аналізу їх з позиції власної і «чужої» культури. Це автоматично і найчастіше підсвідомо розвиває в них певні якості: уміння вибрати шляхи взаємодії з навколишнім світом, здатність мислити в порівняльному аспекті здатність до міжкультурної комунікації; здатність визнавати недостатність знання, тобто знання про нестачу знання, яке визначає мотивацію до навчання; здатність змінювати само сприйняття [4, с.23].

Як зазначає І. Шпекторенко, академічна мобільність у процесі професійного розвитку фахівців може бути організована шляхом організації підвищення кваліфікації, додаткового навчання, навчання на робочому місці, ротатії, наставництва, самоосвіти, введення механізму обміну фахівцями та заохочення участі працівників у програмах індивідуальних грантів [16].

Дуже часто академічну мобільність поєднують із професійною. Під професійною мобільністю В. Володавчик розуміє готовність і здатність фахівця до професійного та особистісного розвитку під впливом зовнішніх та внутрішніх умов, що дає йому змогу швидко орієнтуватися у вимогах ринку, успішно переключатися з одного виду діяльності на інший та оптимально розв'язувати різноманітні професійні завдання [5, с.90].

У контексті нашого дослідження необхідно звернути увагу на поняття «соціальна мобільність», до визначення якого також існує декілька підходів. Так, зокрема:

- соціальна мобільність (лат. mobilis – рухливий) – переміщення індивіда чи соціальної групи в системі соціальної стратифікації [7, с.342];
- мобільність соціальна – процес переміщення індивідів між ієрархічним або іншими елементами соціальної структури: трудовими колективами, соціальними групами та верствами, категоріями населення [1, с. 74].

Як зазначає О. Балакірева, соціальна мобільність – це:

- переміщення індивіда або соціальної групи в соціальному просторі;
- зміна стану в соціальній структурі;
- зміна соціальних ролей і статусів [2, с.11].

У контексті дослідження мобільності ми вважаємо за доцільне акцентувати увагу на психологічній адаптації – одному із показників ефективності мобільності. Як зазначає О. Болотська, адаптація – це інтегративний показник стану людини, що відображає можливості виконувати певні біосоціальні функції, а саме:

- адекватне сприйняття навколишньої дійсності та власного організму;

- адекватна система відносин і спілкування з оточуючими;
- здатність до праці, навчання, до організації дозвілля та відпочинку;
- мінливість (адаптивність) поведіння відповідно до ролевих очікувань інших.

Адаптація молодого фахівця, на думку дослідниці, є не тільки пристосування до нових умов життєдіяльності, але і активне засвоєння норм професійного спілкування, виробничих навичок, трудової дисципліни, традицій трудового колективу, тобто процес входження в те чи інше соціальне середовище [4, с.22].

Окремим напрямом дослідження виступає процес формування та розвиток мобільної поведінки фахівців різних галузей. Соціальні суб'єкти цілеспрямовано пересуваються між елементами соціальної структури. Як стверджує С. Макеєва, мобільна поведінка завжди і в будь-якому разі раціональна, адже без особливих труднощів можна визначити цілі та мотиви, які індивіди усвідомлюють, а також варіанти, яких вони вибирають, перш ніж змінити позицію. Разом з тим існують певні протиріччя. Справді, частина актів мобільної поведінки є раціональною і здійснюється після роздумів та консультацій. Однак не можна заперечувати й інше. Далеко не завжди поведінка орієнтована на свідомо висунуті цілі, зумовлена добре усвідомленими потребами й інтересами. Немотивовані вчинки, поспіхом прийняті рішення також можуть викликати і справді викликають переміщення. Здавна відомо, що мобільна поведінка є також поведінкою наслідувальною. Індивіди поведуться певним чином саме тому, що так роблять їхні близькі або друзі.

Таким чином, мобільна поведінка – це складний процес вибору цілей, переміщення, спроб здійснити їх, а також процес своєчасного корегування програм дії [12, с. 176-177].

У контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне проаналізувати сутність ще таких понять як «соціокультурна мобільність» та «соціально-професійна мобільність», що є різновидами соціальної мобільності, а також поняття «соціалізація», «адаптація», які дають можливість більш ґрунтовного дослідження означеної проблеми.

І. Шпекторенко стверджує, що соціокультурна мобільність – якість, процес, результат процесу, критерій оцінювання будь-якого переходу індивіда або соціального об'єкта (цінності), тобто всього того, що створено або модифіковано людською діяльністю, з одного соціокультурного середовища в інше [16].

На думку А. Ярцева, соціокультурна мобільність, це рух, мінливість внутрішнього стану індивіда по відношенню до культури, яка змінюється соціальним виміром змін. Соціокультурна мобільність визначається внутрішньою потенцією особистості і обумовлюється взаємодією двох структур:

постійною (духовний стержень, стабільне ядро, цінності найвищого рангу) і змінною (гнучкістю, мінливістю, рухливістю свідомості) [17].

У процесі формування соціальної мобільності майбутнього педагога (вихователя) відбувається соціалізація особистості. Проблеми соціалізації особистості як соціокультурного феномена, вивчали А. Бойко, Ю. Гришко, М. Лукашевич, І. Овчаренко, С. Савченко, О. Язловецька. Науково-педагогічному підходу до соціалізації молоді присвячено праці О. Безпалько, А. Капської, І. Кона, В. Курило, Н. Лавриченко, П. Плотнікова, Н. Сівак, С. Харченка, С. Хлебик; до соціалізації молоді з особливими потребами – Н. Грищенко, Л. Ролотянська.

Соціалізація – процес входження особистості у суспільство в цілому через набуття соціального досвіду людства, адаптація – процес входження особистості в конкретну соціальну (професійну) спільноту через засвоєння соціального (професійного) досвіду цієї спільноти та використання нагромадженого раніше досвіду: для успішного проходження адаптації потрібний певний рівень соціалізації особистості; чим вищий рівень соціалізації, тим успішніше, активніше відбувається адаптація. На певному рівні соціалізації у взаємодії особистості та соціуму виникає момент динамічної рівноваги, узгодження норм і традицій соціуму та поведінки людини [6, с.107].

Розрізняють такі види соціалізації: родинна, рольова, економічна, політична, релігійна, культурницька, гендерна, професійна та інші [13, с. 835–836].

Під соціалізацією М. Лукашевич розуміє «процес становлення особистості як суспільної істоти, під час якого налагоджуються різноманітні зв'язки особистості із суспільством, засвоюються орієнтації, цінності, норми, розвиваються особистісні властивості, формуються активність і цілісність особистості, набувається соціальний досвід, нагромаджений людством за весь період його розвитку» [11, с. 103–104].

О. Язловецька вважає, що важливими умовами формування гармонійної особистості студента в соціокультурному виховному просторі є широке використання в діяльності педагогів і студентів різноманітних культурних цінностей, облік національних традицій у вихованні і навчанні, створення нового, різноманітного культурного середовища, освоєння загальнолюдських цінностей світової, національної культури. У соціокультурному просторі головним чинником виступає особистісно-орієнтоване виховання. Цей підхід, ставить у центр виховної системи особистість, зосереджуючи увагу на необхідності створення комфортних, безконфліктних і безпечних умов для її розвитку, реалізації природних потенціалів. Особистість тут не тільки суб'єкт виховання, але й пріоритетний суб'єкт, який є метою виховної системи, а не засобом досягнення якоїсь іншої мети. У ході навчально-виховного процесу необхідно створити оптимальні умови для розвитку особистості студента, надати йому

допомогу в самовихованні, самовизначенні, етичному самовдосконаленні, освоєнні широкого кола соціального досвіду [18, с. 368-372].

О. Безрук зазначає що, здатності людини до адаптації (біологічної або соціальної) закладені в її підсвідомості. Взаємодія із середовищем змушує її активізувати ці здібності, тому що в іншому випадку зростає ймовірність деструктивного розв'язання ситуації і виникнення труднощів при освоєнні дійсності.

Успішний результат соціальної адаптації, за дослідженнями О. Безрук, має два рівні реалізації:

1. Зовнішній. Індивід займає відносно стабільне місце в соціальній структурі соціуму, налагоджує канали взаємодії з оточуючими, бере участь у виробництві й розподілі економічних, політичних, культурних, фінансових та інших ресурсів; дії індивіда отримують соціальне схвалення.

2. Внутрішній. Індивід відчуває задоволення від власної діяльності, свого оточення, наповнює сенсом (в його баченні) своє життя, поділяє цінності, що сформовані суспільством; він внутрішньо підготовлений до трансформацій, його ментальні структури здатні приймати оперативні рішення і прогнозувати розвиток наявних ситуацій. Пізнаючи соціальну реальність індивід ідентифікує себе з нею, розуміє процеси, що відбуваються в цій системі, визначає своє місце й можливості власного впливу на них, все це дозволяє йому пристосуватися до навколишнього середовища [3, с. 49-52].

У процесі нашого дослідження бачимо взаємозв'язок процесу соціалізації майбутнього фахівця із процесом формування його професійної компетентності.

Упровадження нових педагогічних технологій та ефективних форм взаємодії з дитиною вимагає від педагога високої професійної компетентності та професійної зрілості [8, с.2], що також значною мірою впливає на формування соціальної мобільності фахівця.

Професійна компетентність (лат. *professio* – офіційно оголошене заняття, *compereto* – досягати, відповідати, підходити) – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця. Компетентність – це сукупність знань і вмінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності вміння аналізувати і прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність фахівця включає професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній галузі виробництва, соціально-комунікативні і індивід здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності [10, с.723].

Підвищенню якості підготовки фахівців із дошкільної освіти сприяє

посилення професійної спрямованості навчання впровадженням у навчально-виховний процес вищого педагогічного навчального закладу компетентнісно орієнтованої моделі навчання [9, с.115].

Висновки. Спираючись на результати теоретичних узагальнень різних підходів до визначення поняття «соціальна мобільність», пропонуємо власне визначення даного поняття у контексті професійного становлення фахівця дошкільної освіти. Отже, соціальна мобільність майбутнього фахівця дошкільної освіти – це відповідний рівень сформованості та готовності до соціально-педагогічної взаємодії, що набувається у процесі фахової підготовки; здійснюється поетапно у взаємозв'язку з усіма видами мобільності під час переміщення фахівця в соціумі та зміні його соціального стану і ролей.

Соціальна мобільність формується та розвивається поетапно, у процесі теоретико-професійної підготовки майбутнього фахівця в освітньому середовищі. Під час навчання та поза аудиторною діяльністю відбувається взаємозв'язок усіх видів мобільності. У процесі формування соціальної мобільності індивід перебуває у постійному активному пошуку: перетворює і моделює своє середовище, створює умови перебування в соціумі, відповідно до позиції особистості, цінностей та вимог оточуючих. Саме визначення умов, що впливають на ефективне формування соціальної мобільності через у контексті особистісно-орієнтованого виховання та компетентнісно-орієнтовану модель навчання і буде проблемою наших подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Астахова В. І. Словник соціологічних і політологічних термінів: Довідк. вид. / Уклад.: В. І. Астахова, В. І. Даніленко, А. І. Панов та ін. – К.: Вища шк., 1993. – 141с.
2. Балакірева О. М. Процеси соціальної мобільності у сучасному суспільстві: колективна монографія / [О. М. Балакірева ... [та ін.]; За ред. Ольга Миколаївна Балакірева. – К.: Ін-текон. та прогнозув. НАН України, 2014. – 287с.
3. Безрук О. О. Адаптація у контексті соціальної мобільності в сучасному суспільстві: теоретичний аспект / О. О. Безрук // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : Соціологічні науки. – 2012. – Т. 15, № 1-2. – С. 47-53.
4. Болотська О. А. Стан розвитку академічної мобільності студентів в європейських країнах: проблеми та перспективи / О. А. Болотська // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні та психологічні науки. – 2013. – № 1. – С. 17-24.
5. Володавчик В. Професійна мобільність фахівця як науково-педагогічна проблема / В. Володавчик // Молодь і ринок. – 2014. – № 1. – С. 88-93.
6. Галус О. Педагогічне управління процесом адаптації студентської молоді.

- Management of Organizations in Light of Behavioral Economics edited by Andrzej Kokiel. Studies in Management and Finance by the Poznan School of Banking No. 7/2014.- С.105-113.
7. Городяненко В. Г. Соціальна енциклопедія./редкол.: В. Г. Городяненко (уклад); В. І. Термко (кер. видавн. Проекту) та ін. –К.: Академвидав, 2008.-456с.
 8. Гусак Т. А. Сучасний вихователь: траєкторія професійного зростання Проект / Т. А. Гусак // Дошкільний навчальний заклад. - 2014. - № 7 [91]. - С. 48.
 9. Давкуш Н. Формування прогностичної компетентності майбутніх вихователів дошкільних закладів в умовах ВНЗ. Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково-методичний журнал.-2012.-№1.-227с.
 10. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
 11. Лукашевич М. П. Соціалізація: Виховні механізми і технології [Текст] : навч.-метод. посіб. / М. П.Лукашевич ; Ін-т змісту і методів навчання. - К. : [б.в.], 1998. - 112 с.
 12. Макеев С. О. Соціологія : Навч. посіб. / За ред. С.О. Макеева. – 3-тє вид., стер. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2005. - 455с. – (Вища освіта ХХІ століття).
 13. Петрочко Ж. В. Соціалізація особистості / Ж. Петрочко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. - С. 835-836.
 14. Положення про академічну мобільність студентів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/36037/.
 15. Фамілярська Л. Л. Мобільність як перспективна складова сучасного освітнього процесу / Л. Л. Фамілярська // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2014. - Т. 41, вип. 3. - С. 117-12.
 16. Шпекторенко І. В. Види мобільності індивіда [Електронний ресурс] / І. В. Шпекторенко – Режим доступу до ресурсу: <http://compi.com.ua/vidi-mobilenosti-individa.html>.
 17. Ярцев А. А. Генезис развития социально-Профессиональной мобильности будущего педагога. Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова, 2009, том 15. Педагогика. Психология. Социальная работа. Ювенология. Социокинетика. - № 4. - 2009. - С.105 -108.
 18. Язловецька О. Інтеграція навчальної і виховної роботи у ВНЗ як фактор успішної соціалізації студентської молоді.-Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді.- Зб. наук. праць. – Вип. 16, книга 1. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. -384 с.

References:

1. Astakhova V. I. Slovník sotsiologichnykh i politologichnykh terminiv: Dovidk. vyd. / Uklad.: V. I. Astakhova, V. I. Danilenko, A. I. Panov ta in. – K.: Vyscha shk., 1993. -141s.
2. Balakiryeva O. M. Protsesy sotsial'noyi mobil'nosti u suchasnomu suspil'stvi: kolektyvna monohrafiya / [O. M. Balakiryeva ...[ta in.]; Za red.Ol'ha Mykolayivna Balakiryeva.-K.:In-tekhn.ta prohnouzuv.NANUkrayiny, 2014.-287s.
3. Bezruk O. O. Adaptatsiya u konteksti sotsial'noyi mobil'nosti v suchasnomu suspil'stvi: teoretychnyy aspekt / O. O. Bezruk // Visnyk Mizhnarodnoho slovyanskoho universytetu. Ser. : Sotsiologichni nauky. - 2012. - T. 15, # 1-2. - S. 47-53.
4. Bolots'ka O. A. Stan rozvytku akademichnoyi mobil'nosti studentiv v yevropeys'kykh krayinakh: problemy ta perspektyvy / O. A. Bolots'ka // Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny. Seriya : Pedagogichni ta psykholohichni nauky. - 2013. - # 1. - S. 17-24.
5. Volodavchyk V. Profesiyna mobil'nist' fakhivtsya yak naukovo-pedahohichna problema / V. Volodavchyk // Molod' i rynek. - 2014. - # 1. - S. 88-93.
6. Halus O. Pedagogichne upravlinnya protsesom adaptatsiyi student's'koyi molodi. Management of Organizations in Light of Behavioral Economics edited by Andrzej Kokieli. Studies in Management and Finance by the Poznan School of Banking No. 7/2014.- S.105-113.
7. Horodyanenko V. H. Sotsial'na entsyklopediya./redkol.: V. H. Horodyanenko (uklad); V. I. Termko (ker. vydavn. Proektu) ta in. –K.: Akademydav, 2008.-456s.
8. Husak T. A. Suchasnyy vykhovatel': trayektoriya profesiynoho zrostannya Proekt / T. A. Husak // Doshkil'nyy navchal'nyy zaklad. - 2014. - # 7 [91]. - S. 48.
9. Davkush N. Formuvannya prohnostychnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv doshkil'nykh zakladiv v umovakh VNZ. Pedagogika i psykholohiya profesiynoyi osvity // Naukovo-metodychnyy zhurnal.-2012.-#1.-227s.
10. Kremen' V. H. Entsyklopediya osvity / Akad. ped. nauk Ukrayiny ; holovnyy red. V. H. Kremen'. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
11. Lukashevych M. P. Sotsializatsiya: Vychovni mekhanizmy i tekhnolohiyi [Tekst] : navch.-metod. posib. / M. P. Lukashevych ; In-t zmistu i metodiv navchannya. - K. : [b.v.], 1998. - 112 s.
12. Makeev S. O. Sotsiologiya : Navch. posib. / Za red. S.O. Makeyeva. – 3-tye vyd., ster. – K.: T-vo "Znannya», KOO, 2005. - 455s. – (Vyscha osvita XXI stolittya).
13. Petrochko Zh. V. Sotsializatsiya osobystosti / Zh. Petrochko // Entsyklopediya osvity / Akad. ped. nauk Ukrayiny ; holovnyy red. V. H. Kremen'. – K. : Yurinkom Inter, 2008. - S. 835-836.

14. Polozhennya pro akademichnu mobil'nist' studentiv [Elektronnyy resurs] – Rezhyim dostupu do resursu: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/36037/.
15. Familyars'ka L. L. Mobil'nist' yak perspektyvna skladova suchasnoho osvith'oho protsesu / L. L. Familyars'ka // Informatsiyini tekhnolohiyi i zasoby navchannya. - 2014. - T. 41, vyp. 3. - S. 117-12.
16. Shpektorenko I. V. Vydy mobil'nosti indyvida [Elektronnyy resurs] / I. V. Shpektorenko – Rezhyim dostupu do resursu: <http://compi.com.ua/vidi-mobilenosti-indyvida.html>.
17. Yartsev A. A. Henezys razvitiya sotsyal'no-professional'noy mobil'nosti budushchoho pedahoha. Vestnik KHU im. N.A. Nekrasova, 2009, tom 15. Pedahohika. Psikhologhiia. Sotsyal'naya rabota. Yuvenolohiia. Sotsiokinetika. - # 4. - 2009. - S.105 -108.
18. Yazlovets'ka O. Intehratsiya navchal'noi i vykhovnoi roboty u VNZ yak faktor uspishnoyi sotsializatsiyi student•s'koyi molodi.-Teoretyko-metodychni problemy vykhovannya ditey ta uchnivs'koyi molodi.- Zb. nauk. prats'. – Vyp. 16, knyha 1. – Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 2012. -384 s.

Halyna Boyko

assistant at the Department of Primary and Preschool Education
Ivan Franko National University of Lviv,

boikogal@ukr.net

**SOCIAL MOBILITY OF PRACTICAL EDUCATIONAL FACULTY: ANALYSIS OF BASIC
CONCEPTS OF RESEARCH**